

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2014

kterým se mění zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění zákona č. 476/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 130/2006 Sb. a zákona č. 227/2009 Sb. se mění takto:

Změna zákona o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Čl. I

1. V § 5 odst. 1 se slova „a jen v případech, že vybraný živočich byl v době, kde ke škodě došlo, živočichem zvláště chráněným podle zvláštního právního předpisu“ zrušují.
2. V § 11 se doplňuje nový odstavec 5, který včetně poznámky pod čarou č. 12 zní:

„(5) Uživatel rybářského revíru, jemuž byl povolen výkon rybářského práva podle jiného právního předpisu ¹²⁾, se považuje za poškozeného podle tohoto zákona a má nárok na náhradu škody podle tohoto zákona způsobenou vybraným živočichem na rybách v rybářském revíru.

¹²⁾Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství), ve znění pozdějších předpisů.“

Čl. II

Přechodné ustanovení

Pro náhradu škody způsobenou kormoránem velkým na rybách od 1. dubna 2013 do dne účinnosti tohoto zákona se použije postup podle zákona č. 115/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, obdobně. Lhůta podle § 8 odst. 3 písm. c) se počítá ode dne účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

[1]

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce po dni jeho vyhlášení.

D Ů V O D O V Á Z P R Á V A

I. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu a nezbytnost nové úpravy v jejím celku

Současná právní úprava umožňuje náhradu škody způsobenou vybranými zvláště chráněnými živočichy zákonem č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů, na některých živočišných, mj. i na rybách. V důsledku změny, která nastala vyřazením kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných živočichů vyhláškou č. 393/2012 Sb., došlo k ztížení, ne-li znemožnění, uplatnění náhrady škody způsobené tímto predátorem na rybách. Tuto nejistotu s výrazným finančním dopadem a komplikacemi pro subjekty hospodařící podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství je třeba řešit, a proto je navrhována výše uvedená úprava zákona č. 115/2000 Sb.

Je třeba zdůraznit, že návrhy obsažené v předložené novele nejsou v rozporu s právem Evropské unie.

2. Odůvodnění principů navrhované právní úpravy

Novela vyhlášky č. 395/1992 Sb. Ministerstva životního prostředí, provedená vyhláškou č. 393/2012 Sb., vyřadila s účinností od 1. dubna 2013 kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných živočichů. Důsledkem toho je, že kormorán velký je sice podle zákona č. 115/2000 Sb. veden v § 3 písm. c) i nadále jako vybraný zvláště chráněný živočich, ale od nabytí účinnosti vyhlášky č. 393/2012 Sb. již nesplňuje podmínku uvedenou v zákoně č. 115/2000 Sb., tzn., že „vybraný živočich byl v době, kdy ke škodě došlo, živočichem zvláště chráněným podle zvláštního právního předpisu“.

Odkaz na podmínku stanovenou vyhláškou k jinému právnímu předpisu (vyhláškou č. 395/1992 Sb. k zákonu o ochraně přírody a krajiny) vnáší do aplikace zákona č. 115/2000 Sb. nejistotu, kdy pouhou změnou vyhlášky dochází prakticky ke změně vymezení okruhu živočichů v tomto zákoně. Ačkoliv nedošlo ke změně zákona č. 115/2000 Sb. a kormorán je i nadále uveden v tomto zákoně jako vybraný zvláště chráněný živočich, podle Ministerstva životního prostředí již není z důvodu změny vyhlášky možné hradit škody způsobené kormoránem velkým na rybách. Při jednáních o vyřazení kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných živočichů bylo opakovaně ze strany Ministerstva životního prostředí zdůrazňováno, že v rámci novely vyhlášky č. 395/1992 Sb. bude zapotřebí přijmout další navazující legislativní opatření včetně novelizace zákona č. 115/2000 Sb. tak, aby bylo možno i nadále poskytovat náhrady za škody způsobené přemnoženým živočichem v důsledku jeho nepřiměřené a dlouhotrvající ochrany do doby, dokud nebudou jeho početní stavy regulovány na přijatelnou úroveň. Toto se však nestalo.

Nastalý právní stav vnáší nejistotu do podnikání v oboru rybníkářství. Ačkoliv nedošlo ke změně zákona, zákonný nárok na náhradu škody bývá odmítán z důvodu změny vyhlášky. Náhrada škody způsobené kormoránem velkým na rybách je zřejmě (s ohledem na znění zákona) soudně vymahatelná, soudní řízení je však časově a finančně náročné, a to nejen pro rybníkáře, ale rovněž pro stát. Roční objem škod na rybách v rybnících činil v letech 2008-2012 každoročně 80-100 mil. Kč, přičemž maximální výše náhrad škod poskytovaných státem dosahovala v uvedeném období 40 mil. Kč ročně.

Přestože v § 2 písm. d) zák. č. 115/2000 Sb. je výslovně uvedeno, že rybami se pro účely tohoto zákona myslí i ryby v rybářských revírech, náhrada škod na nich způsobených byla doposud problematická, protože právní řád České republiky výslovně neupravuje vlastnictví k volně žijícím živočichům. V takovém případě je obtížné určit, kdo nese zodpovědnost za případnou jimi způsobenou škodu. Obecným právním principem ve věci náhrady škody je poskytnutí náhrady škody tomu, komu byla škoda skutečně způsobena a kdo vzniklou újmu pociťuje jako újmu vlastní. Uživatel rybářského revíru je povinen podle § 12 odst. 8 zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, mimo jiné „hospodařit tak, aby nebyla ohrožena rybí obsádka, zarybnění navazujícího rybářského revíru a rybníkářství přímo navazující na rybářský revír“. Dále je povinností uživatele rybářského revíru dbát o zachování a rozvoj původní rybí obsádky tak, aby se co nejvíce podobala původnímu druhovému složení. S plněním této povinnosti stanovené zákonem vznikají uživateli revíru vysoké náklady a vlivem působení některých živočichů uvedených v § 3 zákona č. 115/2000 Sb., konkrétně kormorána velkého, dochází ke vzniku značné majetkové újmy (škody) na vynaložené investici. Při uplatnění nároku na náhradu škody na rybách v rybářském revíru však vyvstaly pochybnosti o tom, zda je dostatečně určen k tomu oprávněný subjekt. Proto je v návrhu novely zákona zpřesněn postup, za jakých podmínek lze poskytnout náhradu škody způsobené kormoránem velkým na rybách v rybářských revírech.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, její slučitelnosti s akty práva Evropské unie

Návrh novely zákona je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, se na danou oblast nevztahují, rovněž akty práva Evropské unie se na danou oblast nevztahují nebo s nimi předložený návrh není v rozporu.

Návrh nemá negativní dopad na životní prostředí, není diskriminační, nemá negativní dopad ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů a neobsahuje žádná korupční rizika. Naopak, zavedením náhrad na rybách v rybářských revírech posiluje důvěru v právní stát.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy, zejména na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí

Navrhovaná změna nepřináší nový dopad na státní rozpočet, pokud jde o náhrady škod způsobených kormoránem velkým v rybníkářství, neboť bude zachován stav, jaký tu byl před novelou vyhlášky č. 395/1992 Sb., provedenou vyhláškou č. 393/2012 Sb., tedy před 1. dubnem 2013. Náhrady škod způsobených kormoránem velkým na rybách v rybářských revírech činí podle kvalifikovaného odhadu 6-8 mil. Kč ročně, které nově zatíží státní rozpočet. Rozpočty krajů a obcí nebudou dotčeny. Dopady na administrativní zátěž budou mít vzhledem k situaci před nabytím účinnosti vyhlášky č. 393/2012 Sb. rovněž neměnný charakter.

II. Zvláštní část

K čl. I bodu 1

Přestože je kormorán velký v zákoně č. 115/2000 Sb. veden jako „vybraný živočich“, u kterého se předpokládá možnost uplatnění náhrady jím způsobené škody, nelze podle názoru Ministerstva životního prostředí v důsledku ust. § 5 odst. 1 v současném znění v době od 1. dubna 2013 náhradu škody uplatňovat, neboť není splněna podmínka, že vybraný živočich je k okamžiku vzniku škody veden jako „živočich zvláště chráněný podle zvláštního právního předpisu“. Smyslem zákona č. 115/2000 Sb. je umožnit poskytování náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy za podmínek v zákoně stanovených, přičemž část § 5 odst. 1, která se navrhuje vypustit, jde proti smyslu tohoto zákona a možnost uplatnění škod v případě kormorána velkého v podstatě vylučuje. Odkaz na podmínku v jiném právním předpise způsobuje právní nejistotu, kdy na jednu stranu zákon č. 115/2000 Sb. počítá s náhradou škody způsobenou kormoránem velkým, na druhou stranu ji opírá o podmínku stanovenou vyhláškou k jinému zákonu. Vyhláška je plně v působnosti Ministerstva životního prostředí, které ji může, na rozdíl od zákona, prakticky kdykoliv změnit. K nápravě stavu je navrhována změna, kdy vypuštěním části § 5 odst. 1 zákona by uplatnění náhrady škody přestalo být podmíněno uvedením příslušných živočichů (tedy i kormorána velkého) mezi zvláště chráněnými živočichy podle vyhlášky k zákonu o ochraně přírody a krajiny.

K čl. I bodu 2

Pro vyloučení pochybností, zda je uživatel rybářského revíru oprávněným subjektem k uplatnění nároku na náhradu škody způsobené vybranými živočichy uvedenými v § 3 písm. b), c), se navrhuje doplnění stávajícího § 11 o nový odstavec 5 ve znění uvedeném v čl. I bodě 2. návrhu na změnu zákona. Navrhovaná novela taktéž reflektuje ustanovení § 12 odst. 11 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, kde je mimo jiné uvedeno, že „k vymáhání škody je oprávněn uživatel rybářského revíru nebo rybníkář“. Navrhovaná úprava zákona je zároveň i v souladu s úmyslem zákonodárce umožnit náhradu škody subjektům, kterým byla škoda skutečně způsobena vybranými živočichy na vyjmenovaném předmětu ochrany. Nezakládá tím však nové nároky, pouze zpřesňuje zejména ustanovení § 2 písm. d), část za středníkem zákona č. 115/2000 Sb.

K čl. II

Vyhláška č. 393/2012 Sb. o vyjmutí kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných živočichů vstoupila v účinnost k 1. dubnu 2013, čímž se od tohoto data ztěžuje, resp. znemožňuje uplatnění náhrad za škody způsobené tímto živočichem podle § 5 odst. 1 zákona č. 115/2000 Sb. Úpravou § 5 odst. 1 sice bude po nabytí účinnosti novely zákona dále umožněno čerpat náhrady za způsobené škody, nicméně v důsledku dlouhého schvalovacího procesu existuje mezidobí, kdy jsou škody na rybích obsádkách působeny i nadále, ovšem podle názoru Ministerstva životního prostředí bez možnosti kompenzace těchto škod, které byly způsobeny právě v období mezi nabytím účinnosti vyhlášky č. 393/2012 Sb. a nabytím účinnosti této novelizace zákona č. 115/2000 Sb. Názor Ministerstva životního prostředí nevyklučuje soudní vymáhání náhrad škod, které je však jak pro rybníkáře, tak pro stát časově a finančně náročné.

Přechodné ustanovení proto řeší toto mezidobí s cílem zachovat kontinuitu náhrad za způsobené škody a přinést jistotu pro osoby podnikající v rybníkářství, jimž až do 1. dubna 2013 byla tato náhrada uznávána a poskytována.

K čl. III

Nabytí účinnosti novely zákona se navrhuje prvním dnem třetího kalendářního měsíce po dni jeho vyhlášení, a to s ohledem na nutnost připravit veřejné prostředky. Delší legisvakanční lhůta vzhledem k charakteru a předchozím zkušenostem s implementací tohoto zákona není zapotřebí.

V Praze dne 6. 5. 2014

Jaroslav Faltýnek v. r.

Pavel Kováčik v. r.

Jan Volný v. r.